

Гриць та деркачик

Дмитро Куровський

Гриць дуже любляв те місце за селом, де біля місточка ніколи не висихає вода, завжди росте ситник і рогоза, а між осоками та купавами плавають гуси і качки. А туди далі від місточка — висока й довга стіна очерету. По обидва боки тієї очеретяної стіни — зелені луки, а на тих луках густа-густа трава стоїть, а над нею бджоли і метелики літають. А то надійде повно косарів із блискучими косами. Косять траву та видзвонюють косами, особливо як зачнуть їх мантачити. А за ними тітки з граблями поприходять сіно гребти. І дивись — один від одного поодаль уже й стоги височіють.

Дуже гарно коло місточка й трохи далі за ним увечері, коли сонце висить над полем, велике та червоне. Тиша навколо, лише комарі цинькотять над вухом. Гриць любив бігати босоніж по росі, любив дивитися, як гнали з паші колгоспну череду, а ще більше він любив слухати, як дере деркачик. Хлопець ніколи його не бачив, тільки чув. Кого не питав, чи не бачили, то всі тільки плечима знизували. Може, той деркачик — невидимка?..

Учора Гриць іще й деркачикового дертя не дочекався, як на стежині знайшов цупкого папірця, згорнутого вдвоє, ще й наче зі слідами дощових краплинок. То був не просто папірець, а паперовий карбованець, кимось загублений на стежці. Гриць розгорнув знахідку, хотілось-бо знати, чи гроші ті не порвані, потім згорнув знову й заховав у кишеню. Як тільки він це зробив, обізвався деркачик з очерету:

— Пор-р-р-вані! Пор-р-р-вані!

Хлопець вийняв карбованця з кишені, ще раз поглянув. Цілий-цілісінький, навіть не потертий, ото тільки, що на ньому сліди дощових краплинок. І коли це був дощ? Не сьогодні, не вчора, десть аж на тому тижні. Так що давненько загублено.

— Цілі! Ось на, хоч і сам подивися! — відповів Гриць деркачеві й знову сховав свою знахідку.

"Добре було б, якби деркачик сказав мені, хто їх загубив,— подумав хлопець,— то я зараз одніс би і віддав. Може, хтось із косарів чи з пастухів..."

— Кар-р-р-бованець! Кар-р-р-бованець! — знай підтверджував птах, тільки на цей раз він казав чистісіньку правду. Гриць і не заперечував:

— Я й сам знаю, що не троячка. Ти от скажи краще, хто його загубив.

Може, тому, що деркачик не знав, а може, тому, що він взагалі не звик розмовляти з людьми, то він усе віддалявся й віддалявся. Вдома Гриць показав знахідку.

— Не такі вже великі гроші, щоб про них об'яву вішати,— сказав батько.

— Коли б знаття, що доросле, а то, може, мале згубило, а йому вдома на цукерки чи на книжку дали,— сказала мати, пораючись біля плити.

— І привласнювати не годиться чуже добро, хоч там його й не скіленьки. Завтра поспитать того-сього, чи, мовляв, не чули, щоб хто загубив. Може, якраз і знайдеться, ще й спасибі скаже,— так міркувала бабуся, сидючи на дитячому ослінчику проти

вікна.

Чи бабуся питала кого на другий день, чи не питала, а Гриць нікого не минав мовчки: — Чи ви, бува, дядечку, не губили на тому тижні карбованця отам коло місточка? А то я вчора знайшов такого покрапаного.

— Ні, не губив,— одказував дядько.— Я з грошима по лугах не ходжу.

— А ви, тітонько, не губили? Або, може, Василеві давали на що-небудь, то він...

— Е, ні. Коли ти знайшов та немає хазяїна, то нехай тобі й буде.

Довго чекав Гриць вечора, а таки дочекався. Побіг до місточка, на ту саму стежину, до того самого деркачика. Вийняв карбованця з кишені й так, як він був згорнутий удвоє, поклав його на тому ж місці, де знайшов. А деркач, мабуть, того не примітив, бо раптом став кричати:

— Укр-р-рав! Укр-р-рав!

Гриць ніяк не злякався того слова, бо ж добре знав, що в нього і в думці не було привласнювати чужого карбованця.

— А от і не вкрав, а поклав на місце. Прийди забори, коли він твій. Треба було про це вчора сказати.

Хлопчик біг і радісно повторював, підробляючись під деркачика:

— Забер-р-ри! Забер-р-ри!

Удома всі — і тато, й мати, й бабуся — похвалили Гриця. Сказали, що, може, то й справді деркачик загубив, а тепер радітиме, коли знайде...